

Yörük, Tanrıkut Mahmut. (2023). “Hindistan”. *Asya Araştırmaları Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*. 7 (1), 115-124.

Tanıtım Yazısı

ÜLKE TANITIMI
COUNTRY PRESENTATION

HİNDİSTAN*

India

Hazırlayan: Tanrıkut Mahmut YÖRÜK**

* Geliş Tarihi / Received: 30.06.2023, Kabul Tarihi / Accepted: 30.06.2023. <https://doi.org/10.58640/asyar.1365482>

** Doktora Öğrencisi, Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü Yeniçağ Tarihi ABD, tanrikutmahmut01@gmail.com, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-4614-5902>

Dünya tarihinin önemli medeniyet beşiklerinden birisi olan Hindistan, çok kültürlü ve dinli toplum yapısıyla Güney Asya'nın en eski ülkelerinden biri olarak mevcudiyetini devam ettirmektedir. İçinde barındırdığı kozmopolit çerçevenin yanı sıra pek çok dinin de doğduğu yer olan Hindistan'ın dinî açıdan nüfus dağılımı incelendiğinde Hindu, Müslüman, Hristiyan, Sih ve Budist unsurların sayıca fazlalığı göze çarpmaktadır. Bugün siyasi bir bütünlük gösteren Hindistan'ın yapısı, yüzyıllar içerisinde çok sınırlı bir şekilde kendisini bir bütün olarak yansıtmıştır. Bu hususta "Pan-Hindistan" olarak literatüre geçen bu evreler, M.Ö. 3. Yy.'da Asoka Krallığı'na, M.S. 4-5. Yy.'da Gupta Devleti'ne ve 16. Yy.'da Babür Devleti'ndeki Akbar Devri'ne işaret etmiştir.

Avrupa Kıtası'nda olduğu gibi Hindistan'da da farklı kültür ve ırk tipleri mevcuttur. Avrupa antropologlarına göre bu tipler;

- "Türk-İran Tipi" olarak bilinen ince burunlu iri vücutlu brakisefal Kuzey Batı Halkı,
- "Hint-Avrupa Tipi" olarak bilinen Pencab ve Keşmir'de bulunan dolikosefal halk,
- "Dravitler" olarak bilinen; Hindistan'ın merkezinde ve güneyinde bulunan en kalabalık kitleyi oluşturan yassı burunlu, ufak yapıda olan mesatisefal halk,
- "Mongoloid" olarak bilinen; Himalaya çevresinde ve Çin Hindistan'ında bulunan halk,
- "İskit-Dravit" olarak bilinen ve Dekken'in batısında oturan halk,
- "Mongol- Dravit Tipi" olarak bilinen Orisa Kıyılarında ve Bengal'de oturan halk,
- "Hint-Avrupa-Dravit Tipi" olarak bilinen ve Gence Ovası'nda bulunan halklardır.

Hindistan'ın tarihi, Harappa ve Mohenjo-Daro gibi antik uygarlıklara kadar uzanır. Bu uygarlıklar, modern Pakistan'da bulunan İndus Vadisi'nde kurulmuştur ve tarım, metallerin işlenmesi, ticaret gibi alanlarda oldukça gelişmiştir. MÖ 1500'lerde Aryaların Hindistan'a göç etmesiyle birlikte değişmeye başlayan Hindistan tarihinde Aryalar, Sanskrit dilini geliştirmiş ve Hinduizm, Jainizm ve Budizm gibi önemli dinleri kurmuştur. M.Ö. 327'de Büyük İskender tarafından fethedilen Hindistan, ardından Pers İmparatorluğu'nun kontrolüne girmiş; daha sonra Maurya İmparatorluğu'nun yönetimi altında birleştirilmiştir. Bu dönemde, Budizm ve Jainizm gibi dinler gelişmiş; Hint edebiyatı, sanatı ve mimarisi büyük bir ilerleme kaydetmiştir. MÖ 320'de Chandragupta Maurya'nın Han İmparatorluğu'na karşı girişilen mücadelelere ev sahipliği yapan Hindistan, Büyük İskender sonrasında onun generallerinden olan Selevkos Nikator tarafından ele geçirilmiş ve daha sonra bölgede kurulan Greko-Baktriya Krallığı'nın kontrolüne girmiştir.

Ülke içlerine kadar Müslüman askeri güçlerle giren Gaznelilerden sonra 1206 yılında Delhi Sultanlığı'nın kurulmasıyla Hindistan, Müslüman egemenliği altına girmiştir. Bu dönemde, Hint kültürü ve İslam kültürünün birleşmesiyle yeni bir kültürel zenginlik meydana gelmiştir.

1526'da Babür İmparatorluğu'nun kurulmasıyla devam eden Hindistan tarihinin bu evresinde Hint edebiyatı, sanatı, mimarisi büyük bir gelişme göstermiş ve bu dönemde günümüze kadar ulaşan Taç Mahal gibi önemli yapılar inşa edilmiştir. 1858'de Babür Devleti'nin yıkılmasıyla İngiliz Raj'ın eline geçen Hindistan, İngiltere egemenliğine tabii olarak mevcudiyetini devam ettirmiş; 1857-1859 yılları arasında bağımsızlık mücadelesi adı altında başlatılan Ulusal Özgürlük hareketleri ile 15 Ağustos 1947'de bağımsızlığını kazanmış; 1950 yılında ise Cumhuriyetin ilan edilmesinin önünü açmıştır. Hindistan'ın bağımsızlık mücadelesinde oynadığı büyük rolle "Ulusun Babası" olarak tarihe geçen Mahatma Gandhi'nin çalışmaları, ulusal ve uluslararası düzlemde büyük yankı yaparak derin izler bırakmıştır. Bu kapsamda 1920'lerden itibaren Gandhi tarafından İngiliz sömürge yönetimine karşı başlatılan "pasif direniş" Hindistan bağımsızlık hareketi için bir dönüm noktası olmuştur.

Çok partili parlamenter demokrasiyle yönetilen Hindistan'da Parlamento'nun *Rajya Sabha* (Eyaletler Meclisi) ve *Lok Sabha* (Halk Meclisi) olmak üzere iki kanadı bulunmaktadır. Rajya Sabha adı verilen Eyaletler Meclisi 250 sandalyeye sahip olup, üyeleri genel seçimlerle değil Eyalet Parlamentoları ve Birlik Toprakları tarafından belirlenmektedir. Eyaletler Meclisi'ne seçilme yaşı 30'dur. Lok Sabha olarak bilinen Halk Meclisi ise 543 sandalyeye sahip olmakla birlikte bu mecliste

seçimler beş yılda bir gerçekleştirilmektedir.

29 Eyalet ve 7 Birlik Toprağından oluşan Hindistan, federal devlet yapısına sahip olup, her eyaletin kendi hükümetleri ve parlamentoları bulunmaktadır. Eyaletler; *Andhra Pradesh, Arunachal Pradesh, Assam, Bihar, Chhattisgarh, Goa, Gujarat, Haryana, Himachal Pradesh, Jammu and Kashmir, Jharkhand, Karnataka, Kerala, Madhya Pradesh, Maharashtra, Manipur, Meghalaya, Mizoram, Nagaland, Orissa, Punjab, Rajasthan, Sikkim, Tamil Nadu, Tripura, Uttar Pradesh, Uttarakhand, West Bengal*'dir. Birlik bölgeleri ise *Andaman ve Nicobar Adaları, Chandigarh, Dadra and Nagar Haveli, Daman and Diu, Delhi, Lakshadweep ve Puducherry*'dir.

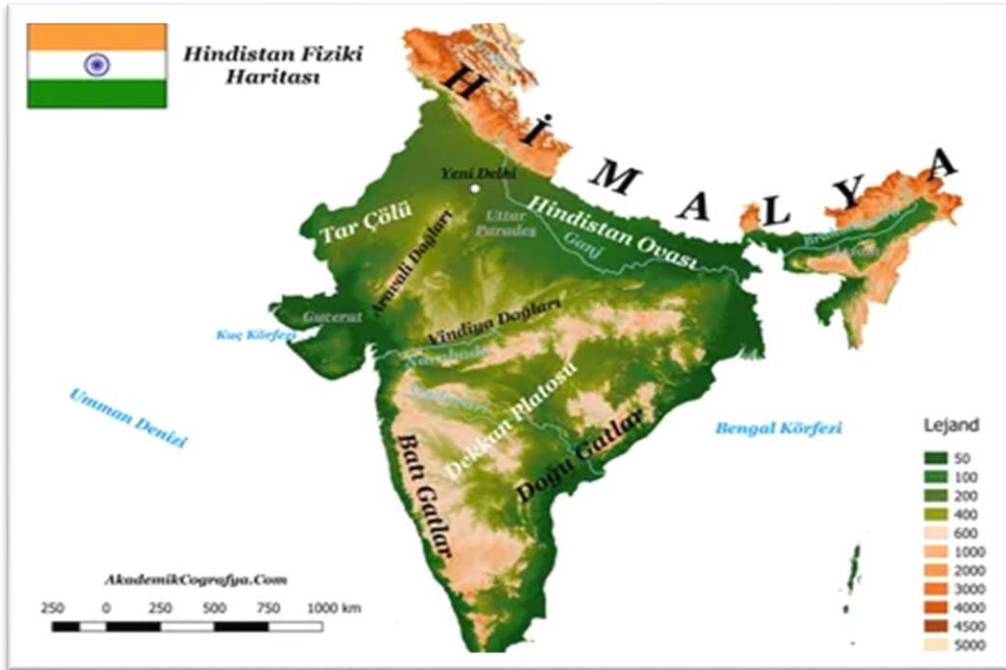
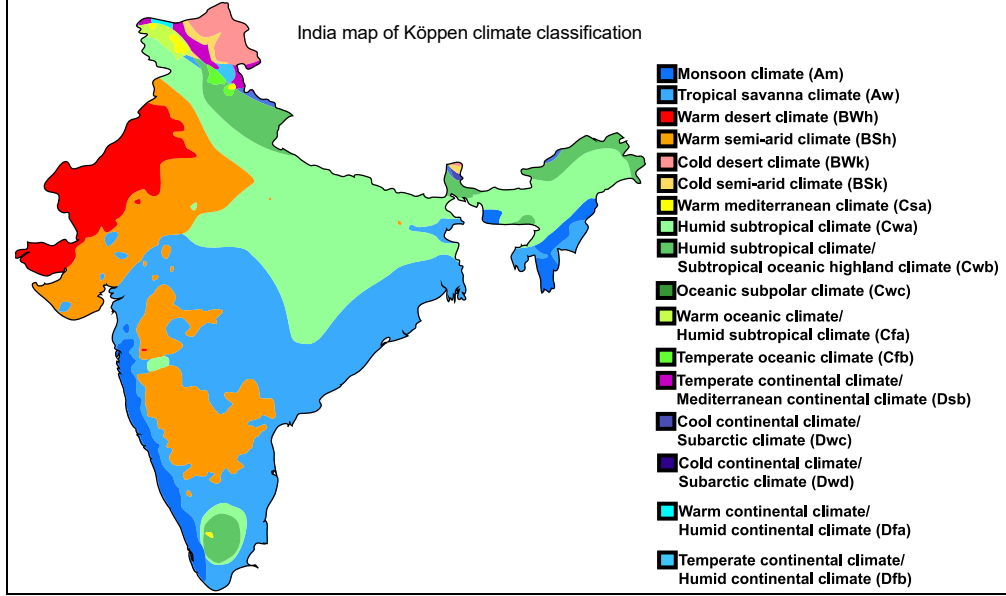
Hindistan'ın yönetimi Eyalet Hükümeti ve Merkezi Hükümet arasında bölünmüş olup; Birlik Toprakları ise Merkezi Hükümet'in yönetimi altında, Cumhurbaşkanı tarafından atanan valilerce yönetilmektedir. Ancak bunların arasından Puducherry ve federal başkent Delhi Birlik Toprakları statüsünde olmasına rağmen diğer 5 Birlik Toprağı'ndan farklı olarak seçilmiş bir meclise ve kabineye sahiptir.

Hindistan'daki siyasi partiler ikiye ayrılmaktadır. "*Eyalet Partileri*" ve "*Ulusal Partiler*" olmak üzere iki gruba ayrılan bu siyasi partiler içinde Eyalet Partileri bir veya iki eyalette seçime giren yerel parti durumunda olurken; Ulusal Partiler ise ülke çapında hemen her seçim bölgesinde seçimlere katılabilmektedir.

Coğrafya ve İklim

Yüz ölçümü açısından dünya genelinde yedinci sırada yer alan Hindistan coğrafi olarak, kuzeyde Himalayalar, batıda Arap Denizi, doğuda Bengal Körfezi ve güneyde de Hint Okyanusu ile çevrilidir. Yaklaşık 3.287.590 km²lik yüz ölçümüyle Hindistan 3 kısma ayrılmıştır. İlk kısım Himalayaların oluşturduğu kuzey kısım, ikinci kısım Hindistan Ovası ve üçüncü kısım ise Dekkan Platosu bölgesidir. Dekkan Platosu olarak bilinen orta kısım bazalt kayalar, platolar ve kırsal bölgelerden oluşmaktadır. Ülkede batı sahil şeridi boyunca Arap Denizi'nin etkisiyle kumlu plajlar ve mercan adaları yer alırken, doğu sahilleri Bengal Körfezi ile kaplıdır. 29 Eyalet ile 7 Birlik toprağından oluşan Hindistan'da

toprağın %60,5'ini tarım arazileri; %23,1'ini ise orman arazileri oluşturmaktadır. Ülkenin başlıca tarım mahsulleri arasında pirinç, pamuk, buğday, çay, şeker kamışı, patates ve mercimek gibi ürünler gelmektedir. Kümes hayvanı, koyun, keçi ve balıkçılığın da yaygın olarak görüldüğü ülkede balıkçılık ve tarım dünya sıralamasında en üstlerde yer almaktadır.

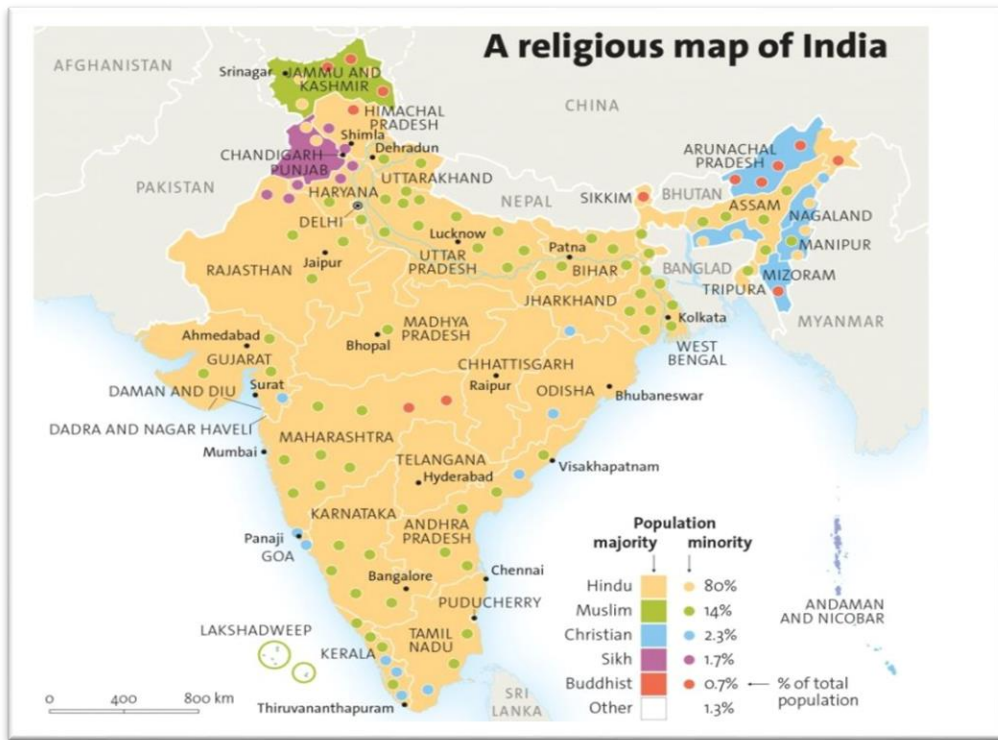

Sahip olduğu geniş coğrafyada farklı iklimler görülmele birlikte Hindistan'da genellikle hâkim iklim muson iklimidir. Ovalık araziler yıl boyunca genellikle sıcak ve nemlidir. Yıllık ortalama 25-35° sıcaklığa sahip olan ülkede görülen diğer bir iklim tipi de Himalayalar'da görülen dağ iklimidir. Oldukça yüksek olan bu bölge çoğunlukla serin ve iğne yapraklı ağaçlardan oluşmaktadır.

Bitki örtüsü oldukça geniş bir yelpazeye sahip olan Hindistan'da tespit edilebilen toplam 20.000 tür bulunmaktadır. Yılda ortalama 1,200 mm yağışla dünya ortalamasının üzerinde bulunan Hindistan'ın coğrafyası ve iklimi her ne kadar turizm sektörünü canlı tutsa da Hindistan özellikle muson yağmurları, sel ve toprak kaymaları gibi felaketlerle karşı karşıya kalmaktadır.

Nüfus ve Toplum

2023 yılı itibarıyla dünya nüfusunun yaklaşık %17,56'sına ev sahipliği yapan Hindistan, dünyanın en kalabalık ülkesi konuma gelmiştir. 1.412.604.531 nüfusun ülke içerisindeki yoğunluğu ise şehirlere göre çeşitlilik göstermektedir. Hindistan'ın kentsel alanlardaki nüfusu kırsal kesime göre daha fazladır. Şehirleşme oranı en yüksek eyaletlerin başında ise Gücerat, Maharashtra ve Tamil Nadu gelmektedir. Nüfusun büyük bir bölümü orta kuzey kısım olan Ganj Nehri Ovası boyunca uzanan bölge içerisinde barınmaktadır. Ayrıca dünyanın en genç nüfusuna sahip ülkelerden birisi konumunda olan Hindistan'da 25 yaş altı genç nüfus toplam nüfusun %50'si kadardır.

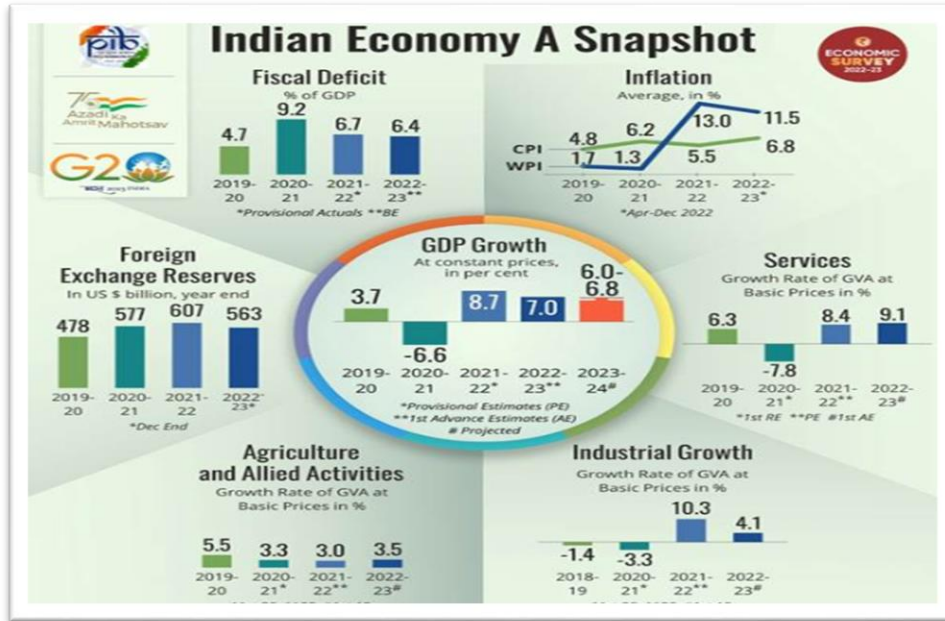
Hindistan nüfusunun genelinde dünya görüşü dinsel öğelerle çevrelenmiştir. Farklı dinî, etnik ve kültürel gruplardan oluşan multikültürel Hindistan nüfusunda en yaygın din Hinduizm olmakla birlikte; Müslüman, Hristiyan, Sih ve Budist din grupları da oldukça fazladır. Dinî ve etnik yapıdaki bu heterojen yapı, özellikle 1960'lı yıllardan itibaren gideren artan bir bölgeselciliği meydana getirmiştir. 1960'lı ve 1990'lı yıllarda ülke içerisindeki dini grupların demografik yapılarında da çeşitli değişim ve dönüşümler gözlenmiştir. Bu kapsamda Hindular %83, Müslümanlar ise %103 oranında bir artış sergilemiştir. Hristiyanlık ve İslamiyet'ten sonra dünyanın en kalabalık üçüncü dini olan Hinduizm'in Hindistan'da yaklaşık 1 milyar takipçisi bulunmaktadır. Hindu dinin en belirgin özelliklerinden olan "kast sistemi" mevcut anayasada yasak olsa da toplum bilincinde hâlâ yer bulmaktadır. İnsanları doğumundan itibaren belirli toplumsal sınıflara ayıran bu sistem Brahmanlar, Kşatriyalar, Vaisyalar ve Sudralardan oluşmaktadır.

Ekonomi ve Dış Ticaret

Günümüzün en önemli ekonomilerinden birisine sahip olan Hindistan, özellikle bağımsızlığını kazandıktan sonra hızlı bir ekonomik atılım gerçekleştirmiş, tarım ve sanayi ülkesidir. Hindistan'ın,

kömür rezervi, demir madeni, bakır ve petrol gibi doğal kaynakları olmasına rağmen dünya nüfusunun %17'sin sahip olmasından kaynaklı doğal kaynak ihtiyacı fazladır. Çıkarılan petrol ve gazın çoğunluğunun ithal edildiği ülkede, coğrafi ve iklimsel şartlardan dolayı şehirlerin ekonomik gelişmişlik düzeyleri farklılıklar göstermektedir. Günümüzde önemli bir sanayi gücü bulunmasına rağmen Hindistan tarım ülkesi olmaya devam etmektedir. Nüfusun yaklaşık %60'ı tarım sektöründe istihdam edilmiştir. Bu bağlamda Hintlilerin büyük bir çoğunluğunun geçimi toprağa dayalı olmasına rağmen; ekilmeye müsait olan arazilerin sadece %40'ı sulanabilir durumdadır. Sahip olduğu büyük nüfusun besinini sağlamak adına çeşitli toprak reformları yapan Hindistan, topraktan eski verimi tekrar alabilmek için “Yeşil Devrim” gibi atılımlar başlatmıştır. Tarımsal üretim alanında gerçekleştirilen teknolojik atılımları kapsayan Yeşil Devrim ile pirinç ve buğday tohumları geliştirilmiş; özellikle 1970-1971 ve 1983-1984 yılları arasında önemli bir üretim artışı yaşanmıştır.

1990'lı yıllarda başlatılan son ekonomik reformlar ile ülkenin ekonomik büyümesi önceki yıllara nazaran artış göstermeyi başarmıştır. Son üç yıllık Hindistan verileri incelendiğinde ekonominin 2019'da %3,7 büyüdüğü; 2020'de %6,6 küçüldüğü; 2021'de %8,7; 2022'de %7 büyüdüğü görülmektedir. Ayrıca IMF tahminlerine göre Hindistan'ın 2023'te %6,1 ve 2024'te %6,8 artış göstermesi beklenmektedir.

1991 yılından itibaren teknolojik ve kurumsal yönden liberalleşmeye başlayan Hindistan'ın yenilikçilik adı altında başlattığı bu girişim, göreceli bir ekonomik izolasyon programıyla başlamıştır. Bunun en önemli sebepleri arasında 1991 ekonomik krizinin ödemeler dengesi reformunu tetiklemesi ve Hindistan ekonomisinin Çin ekonomisinin gerisinde kalma endişesi bulunmaktadır. Ekonomideki bu liberalleşme programı Hindistan için olumlu yönde bir artış göstermiş; yabancı yatırım oranları, döviz rezervleri ve sermaye piyasaları gelişim göstermiştir.

Hindistan'ın ihracatının başında gelen ürünlerin arasında işlenmiş petrol ürünleri, inci, elmas ve kıymetli taşlar, ilaç, pirinç, telefon cihazları, binek aracı, demir-çelik ürünleri ve pamuk ürünleri gelmektedir. Ülkenin ithalat ürünleri incelendiğinde bu ürünler başlıca ham petrol, işlenmemiş altın, taş kömürü, katı yakıtlar, elektronik entegre devreler ve otomatik bilgi işlem makineleridir. Ülkede bulunan yabancı yatırımcılar ise zorunlu devlet onayları ve sermaye kontrolleri aracılığıyla kontrol altında tutulmaktadır. 1990'lardan sonra hemen her sektörde yabancı yatırıma izin veren Hindistan'da, şartlara uygun olan yatırımcılar, devlet lisansına gerek duymadan RBI'ya (Hindistan Merkez Bankası) bildirmektedirler. Diğer sektörlerde ise FIPB (Yabancı Yatırım Geliştirme Kurulu) veya Yabancı Yatırım Kabine Komitesi'nden onay aranmaktadır. Yabancı yatırımcılara yapılan çeşitli desteklere rağmen Hindistan'da hukuk hizmetleri, gayrimenkul, güvenlik hizmetleri, demir yolları ve nükleer

enerji gibi pek çok sektör yabancı yatırımcılara yasaklanmıştır.

Dış Politika

Pek çok ülke gibi Hindistan'ın dış politikasının temel prensipleri de ulusal çıkarların korunması ve yükseltilmesi yönündedir. Ülkenin dış politikasında temel hedef barış içerisinde yaşamak ve diğer ülkelerle iş birliği içerisinde girmek olmuştur. Ayrıca ülkelerin silahlanmasının durdurulması, nükleer savaş tehditlerini önlemeye yönelik girişimleri de bulunmaktadır. Dış politikada Güney Asya ülkeleri ön planda olmasının yanı sıra bölgede faal olan SAARC, BİMSTEC gibi kuruluşlarda aktif rol oynamak istemektedir.

1947 yılında bağımsızlığını kazanmasıyla dünya sahnesinde aktif rol oynayan Hindistan, “dış politikanın mimarı” olarak kabul edilen Nehru'nun 1947-1964 yılları arasındaki dış politika uygulamaları neticesinde önemli ölçüde şekillenmiştir. Bağımsızlık sonrasında başbakan olmasının yanı sıra Dışişleri Bakanı da olan Pandit Jawaharlal Nehru, Hindistan'a birkaç on yıl tek parti egemenliği yaşatmış; bu doğrultuda dış politika da hükümet kontrolünde şekillenmiştir. Nehru tarafından Hindistan dış politikası adına uygulanan en önemli yaklaşım olan “bağlantısızlık”, 1954'te Çin ile yapılan anlaşmada ortaya konmuş; 1955 yılında yapılan Bandung Konferansı ile de dış politika haline getirilmiştir.

Hindistan, 20. yüzyılın sonlarında yaşanan uluslararası değişim ve gelişmeler ile yeni politik adımlar atmıştır. 1980'lerin sonlarında Komünist Bloğun siyasi mevcudiyetinin yıkılışı, bu bloğun merkezi olan Sovyetler Birliği ile iş birliği içerisinde olan Hindistan'da gerek ekonomik gerekse politikada yeni yaklaşımlar zorunlu hale gelmiştir.

2000 yılından itibaren Dışişleri Bakanlığı'nın öncülüğünde yeni girişimler içerisine giren Hindistan, Hint Diasporası Yüksek Komitesi vasıtasıyla dünya genelinde yaşayan Hintlilere ulaşmış ve yurtdışında yaşayan bu Hintliler vasıtasıyla ülke ihracatını ve imajını artırmayı hedeflemiştir. Hindistan'ın bu çalışmaları Başbakan Modi döneminde daha da hız kazanmış, ülkenin marka değeri artırılmıştır. Bu kapsamda gerçekleştirilen uygulamalardan bazıları 2005 yılında BM Demokrasi Fonu'na 25 Milyon dolarlık bir katkı sağlaması, 2006 yılındaki Davos Zirvesi'nde ülkenin kültürel unsurlarının sergilenmesi ve turizmi teşvik etmek adına başlatılan ve halen devam etmekte olan “İnanılmaz Hindistan” (Incredible India) kampanyasıdır.

Hindistan'ın bağımsızlığından sonra izlemiş olduğu Yumuşak Güç politikası, ülkenin tanınırlığını artırmayı amaçlayan önemli uygulamalardan birisidir. Özellikle Modi Hükümeti bölgesel anlamda da demokratikleşme programlarını desteklemiş ve Hindistan'ın komşu ülkelerle olan ilişkilerinde yumuşak güç unsurlarını kullanmıştır. 1980'lerden bu yana kültürel ve ticari sahada faaliyet alanını genişletmek ve geliştirmek isteyen Hindistan, Güney Asya İş Birliği, Çevre Programı, Güney Asya Bölgesel İş Birliği Örgütü (SAARC) ve The Bay of Bengal Initiative for Multi-Sectoral Technical and Economic Cooperation (BIMSTEC) gibi alanlardaki faaliyetlerini ve yatırımlarını güçlendirmiştir.

Türkiye-Hindistan İlişkileri

Coğrafyalar arasındaki fizikî uzaklığa rağmen Türkiye-Hindistan ilişkileri gerek devletlerarası gerekse milletlerarası çerçevede tarih boyunca karşılıklı saygı ve anlayış ilkelerine göre gelişmiştir. İki ülke arasındaki ilişkiler, siyasi, ekonomik ve kültürel alanlarda iş birliği ve iş potansiyeli taşımaktadır. Modern dönem kapsamında değerlendirildiğinde Türk Kurtuluş Savaşı sırasında Hindistan'dan gelen maddi ve manevi desteğin yanı sıra ikili ilişkilerin geliştirilmesi noktasında atılan en önemli adımlardan biri de Türkiye'nin 15 Ağustos 1947'de bağımsızlığını kazanan Hindistan'ın bağımsızlığını tanınması ve hızlı bir şekilde ikili diplomatik ilişkinin kurulması olmuştur. 1950'lerin başından itibaren hız kazanan resmî temaslar neticesinde 14 Aralık 1951 tarihinde Ankara'da Türkiye-Hindistan Dostluk antlaşması imzalanmıştır. 5 Mayıs 1952 tarihinde ise bu Dostluk Antlaşması'nın onanmasına yönelik kanun tasarısı yasalaşmıştır. Devlet heyetleri tarafından gerçekleştirilen karşılıklı gezi ve ziyaretler her iki devlet arasındaki ilişkiyi güçlendirmişse de 18 Nisan 1955 tarihinde başlayan Bandung Konferansı'nda "bağlantısızlık" konusunda Türkiye ve Hindistan'ın yaşadığı görüş ayrılığı sonrasında ikili ilişkiler beklenen düzeye çıkamamıştır.

1980'li yıllarda ikili ilişkilerin geliştirilmesi adına hamleler yapılmış, 1986 yılında "Parlamentolararası Türk-Hindistan Dostluk Grubu" kurulması kararlaştırılmıştır. Türk-Hint ilişkilerinin geliştirilip güçlendirme çalışmaları 90'lı yıllarda da devam etmiştir. Ancak her iki devlet tarafından da yapılan bütün olumlu temaslar 1990'ların sonlarında durgunlaşmıştır. Bunun en önemli sebepleri arasında Mayıs 1998'de Türkiye'nin, Hindistan'ın yaptığı nükleer denemeleri "kaygı verici" olarak değerlendirerek tepki vermesi bulunmaktadır.

Siyasi ve kültürel anlamda olduğu kadar ekonomik boyutta da iş birliğini güçlendirmek üzere şekillenen Türkiye-Hindistan ilişkileri Türkiye'nin, Hindistan'ın öncülük ettiği "Bağlantısızlar Hareketi"ne karşı gösterdiği olumsuz yaklaşım sebebiyle yavaş bir gelişim modeli içerisinde ilerleme göstermiştir. Buna rağmen son yıllarda büyük bir artış gösteren ikili ilişkilerde taraflar arasındaki ekonomik gelişim göstergelerine bakıldığında ticaret hacminin ne denli büyümüş olduğu görülmektedir. Bu kapsamda taraflar arasındaki ticaret hacmi 2003 yılında 600 Milyon dolar bandındayken; 2020 yılına gelindiğinde bu hacmin 7.5 Milyar dolara yükseldiği gözlemlenmiştir.

İki ülke arasında 4 Haziran 1953 yılında ticaret anlaşması imzalanmıştır. İmzalanan ticaret anlaşmasına göre ticari mübadeleler her iki ülkenin umumi ithalat ve ihracat rejimleri çerçevesinde şekillenmiştir. Günümüzde Hindistan'ın en büyük 10. Ticaret ortağı konumunda bulunan Türkiye'nin Hindistan'a ihracatı makine ve ekipman, kimyasallar, tekstil ve hazır giyim, demir- çelik, otomotiv, elektronik ve savunma sanayi ürünleri gibi çeşitli sektörlerden oluşmaktadır. Hindistan ise Türkiye'ye özellikle kimyasallar, ilaçlar, tekstil, hazır giyim, otomotiv, elektronik ve bilgi teknolojisi gibi çeşitli sektörlerden ürünler ihraç etmektedir.

Türkiye-Hindistan arasındaki sosyo-kültürel ilişkilerin, iki devlet arasındaki siyasi ve ekonomik faaliyetlerden daha farklı bir yapıda ve dinamizmde şekillendiğini görmek mümkündür. Bunun başlıca etkenleri arasında tarafların sosyo-kültürel temaslarında barınan tarihî, dinî ve kültürel unsurların azımsanmayacak ölçüde olması vardır. Türkiye-Hindistan'ın sosyal ve kültürel noktadaki ilişkisi çerçevesinde 1968 yılı önem taşımaktadır. UNESCO tarafından bu yıl M. Gandhi'nin ölümünün 100. yılı olarak kabul edilmiş; Türkiye'de Gandhi'nin adı caddeye verilmiş, posta pulları çıkarılmıştır.

1965	Hindistan Başkan yardımcısı Dr. Zakir Hüseyin'in Türkiye ziyareti
1986	Türkiye Başbakanı Turgut Özal'ın Hindistan ziyareti
1988	Hindistan Başbakanı Rajiv Gandhi'nin Türkiye ziyareti
1989	Türkiye Cumhurbaşkanı Kenan Evren'in Hindistan ziyareti
1993	Hindistan Başkanı Dr. Shandar Dayal Sharma'nın Türkiye ziyareti
1995	Türkiye Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel'in Hindistan ziyareti
1998	Hindistan Cumhurbaşkanı Koçeril Raman Narayanan'ın Türkiye ziyareti
2000	Türkiye Başbakanı Bülent Ecevit'in Hindistan ziyareti
2003	Hindistan Başbakanı Atal Bihari Vajpayee'nin Türkiye ziyareti
2008	Türkiye Başbakanı Recep Tayyip Erdoğan'ın Hindistan ziyareti
2010	Türkiye Cumhurbaşkanı Abdullah Gül'ün Hindistan ziyareti
2011	Hindistan Başkan yardımcısı Shri Mohammad'ın Türkiye ziyareti
2013	Hindistan Devlet Başkanı Pranab Mukherjee'nin Türkiye ziyareti
2015	Hindistan Dışişleri Bakanı Sushma Swara'nın Türkiye ziyareti
2015	Hindistan Dışişleri Bakanı General Vijay Kumar Singh'in Türkiye ziyareti
2015	Hindistan Başbakanı Narendra Modi'nin Türkiye ziyareti
2016	Türkiye Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu'nun Hindistan ziyareti
2017	Türkiye Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın Hindistan ziyareti.

Oldukça uzun bir maziye sahip olan Türk-Hint ilişkilerinde Türk Kurtuluş Savaşı'nın Hindistan üzerinde önemli bir yeri ve etkisi bulunmaktadır. Bu ilişkiyi Turgut Özal da “... *Hindistan'la ilişkilerimizin çok eski mazisi vardır. Büyük Atatürk'ün başlattığı Kurtuluş Savaşı, bu ülkede büyük ilgi uyandırmış ve hayranlıkla izlenmiştir. Alt Kıta halkının Kurtuluş Savaşımız sırasında yaptığı yardımlarla bir Türk alayı donatılmış ve artan kısmı da İş Bankasının kuruluş sermayesine katılmıştır. Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşu, başta Nehru olmak üzere, Hint bağımsızlık hareketi liderlerine büyük bir ilham kaynağı teşkil etmiştir*” sözleriyle dile getirmiştir. Gerek tarihsel gerekse kültürel açıdan ele alındığında Türkiye-Hindistan ilişkileri özellikle 20. yüzyılın ikinci yarısından itibaren büyük bir hız kazanmamış ve taraflar arasındaki tarihsel dinamiklerin, var olan iş birliklerini koruyup gelecekte de güçlü iş birliklerinin kurulmasını sağlayacağı ön görülmektedir.

Kaynaklar

“Ülke Künyesi”, Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı, <https://www.mfa.gov.tr/hindistan-kunyesi.tr.mfa> (e.t.: 18 Haziran, 2023).

Bayur, Yusuf Hikmet. (1987). *Hindistan Tarihi*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.

Cöhce, Salim. (2008). “Büyük Ortadoğu Projesi Bağlamında Hindistan ile Ortadoğu Arasındaki Tarihi Bağlar ve Güncel İlişkiler”. *Gazi Akademik Bakış*. 2, 65-80.

Erinç, Sırrı. (1998). “Hindistan”. *TDV İslam Ansiklopedisi*. 18/69-73.

Malkoç, Eminalp. (2022). 20. Yüzyılın İkinci Yarısında Siyasi, Ekonomik ve Kültürel Boyutlarıyla Türkiye-Hindistan İlişkileri, *Geçmişten Günümüze Türkiye-Hindistan İlişkileri Uluslararası Sempozyumu*, (Yayına Hazırlayanlar Yunus Pustu-Uğur Cenk Deniz İmamoğlu-Aytaç Yürükçü), Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları, 223-311.

Musayev, Mesud. (2015). “Hindistan'ın Stratejik Önemi ve Dış Politika Yapısı”. *TİDSAD*. 2 (5), 277-289.

Özay, Mehmet. (2021). *Hindistan Raporu: Tarihî ve Siyasi Değişim Süreçleri ve Hindistan Müslümanları*. İNSAMER Rapor 132, Ocak.

Rızwanullah, (2017). *19. Yüzyılda Hindistan'da Müslümanlar ve Hristiyanlar Arasındaki Dini Tartışmalar (İzhar'ül Hak Örneđi)*, Ankara Üniversitesi Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

Şahinöz, Ahmet. (1990). "Yeşil Devrim ve Açlık Sorunu". *Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*. 8 (1), 233-239.